

0+

"Поро пашан улыт яндар шўман-влак:
нуно Юмым ужыт" (Мф. 5:8).

2013 ий март
годсек лектеш.

ШҰМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 11-ше (115) №, 2022 ий ноябрь

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

ПОРО ПАША ДА МОЛИТВА МЕМНАМ ЮМО ДЕНЕ УШАТ

VII Түнямбал Соборыш погынышо святой ача-шамычым шарныме кечын, 23 октябрыште, Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Кирилл Свято-Троицкий Серафимо-Дивеевский ўдырамаш монастырыште Благовещенский соборым святитлыме кугу чиным шуктен да святитлыме у храмыште Юмын литургийым служитлен.

Тыгай кугу пайремыш толшо уна-влак: шым митрополит, ик архиепископ, вич епископ – тыгак Угарман митрополийын духовенствыже, Дивеево монастырын настоятельницыже игумения Сергия (Конкова), тусо ака-шўжар-влак дене пырля кумалыныт. Свято-Троицкий собор гыч тышке преподобный Серафим Саровскийын мощыжым конденыт. Черке мурым монахиня Елена (Царахован) вуйлатыме хор мурен.

Тидын деч ончыч, 22 октябрыште, Серафимо-Дивеевский ўдырамаш монастырысе Троицкий соборышто йўдвошт кумалмашым Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн вўден, Благовещенский соборым святитлымашке толшо архиерей-шамыч дене пырля кумалын.

Литургий деч вара Святейший Патриарх Кирилл тунуктен ойлымышым каласен, преподобный Серафим Саровскийын мощыж воктене молитвам лудын, вара тыге тунуктен ойлен:

– Дивеевысе обитель иже поро пашаж дене шукертсек чаплана. Шочмо элна, Черкына да калыкна верч молитва тыште чарныде йонга. Поро паша ден молитва мемнам Юмо дене ушат. Тўнямбалне тыныс, поро илыш, ласкалык да йўратымыш лиышт манын, тыге ылыман. Но теве ынде чылажат вашталтын. Кызыт Шочмо элна кугу нелылыкш логалын, тудын велыш осал ончалтыш дене ончат, тудлан осалым шонат, Россияым пытарынешт. А молан? Россияшты Юмо, Юмын тўняже да тиде тўняште айдемын верже нерген вес семын умылена, сандене православный Русьым мландымбач ўштылнешт. Нигунам тыге ынже лий манын, ме кызыт шкенан Президентна, моло вуйлатыше ден сарзе-влак верч кумалшаш улына, вет тиде вашпижмаште мемнам арален налшаш верч нуно чот шогат.

Руш мландыште волгалтше чыла святой-шамыч да чылаштым чаманыше преподобный Серафим ачана мемнан дене пырля кумалыт! Нунын ылыме Пылпумыш Кугыжаныш гыч уло тўня коеш – тыште мо ышталтмым чыла ужыт, чыла палат. Сандене ме нунымат шокшын сўрвалышаш улына, Господь ончылно кумал шогымышт дене мемнан сарзе-влаклан пенгыде лияш да сенаш полшышт. Исторический Руш мландыште калык кокласе ваш умылыдымаш пытыже, икте-весе ваштареш шогымыш ынже лий. Шке кўргыштыжў Юмым нумалше святой преподобный Серафим ачанан кумалмыж дене Господь Руш мландым, мемнан Черкынам да ты святой обительым тынысын арален кодыжо. Аминь.

Благовещенский у соборым чонымашке кугу надырым пыштыше-влаклан Святейший Патриарх Кирилл кугу таум каласен, игумения Сергия (Конковам) сўрастарыме ырес дене палемден,

храмлан святитель Николай Чудотворецын иконыжым пўлеклен, кумалаш толшо чыла еглан Юмын Аван Благовещений иконыжым пуэдаш кўштен, кушто тудын суапландарымашыже уло. Юл кундемысе федеральный округын да Угарман областын икмыняр вуйлатышыштым, Москосо духовный академийын иконописный школжым вуйлатыше Анатолий Алешиным Черке награде дене палемден.

Святейший Патриарх Кирилл тыгак Угарманын да Арзамасын митрополитше Георгийым да чыла ўшаныше-шамычым тыгай чапле соборым чонымо да тидын дене кылдалтше кугу пайрем дене саламлен.

ЮМЫН АВАН МОЛИТВАЖЕ ТЇНЯМБАЛНЕ ЭН ВИЯН

ЮМЫН АВАН КАЗАНСКИЙ ИКОНЫЖ НЕРГЕН ЙОШКАР-ОЛАН ДА МАРИЙ ЭЛЫН МИТРОПОЛИТШЕ ИОАННЫН ТУНЫКТЕН ОЙЛЫМЫЖО

Шергакан иза-шольо ден ака-шўжар-влак! Юмын Авана, Пылпумышысо Царице, Шке ойырен налме Руш кугыжанышыжлан мынар шуко порылыкым пуэн, тидым шотлен пытарашат огеш лий. Эн Яндар Ёдыр Шке илыме вержылан шукертак Руш мландым ойырен налын, Шке йоратымашыжым палдараш манын, ятыр иконыжым пӧлеклен. Мемнан калыкым чаманымыже, ег-влаклан полшымыжо Тудын юмогаж-влак гоч тўжем ий утла шукталтеш.

Таче ме Юмын Шочыктышо Эн Яндар Ёдырын эн чапланыше тўсшым, Казанский иконыжым, йывыртен моктена. Кугун пагалыме ты образ тўня мучко палыме да кажне гаяк храмыште уло. Тиде святой юмога мемнан эллан арам огыл пуалтын. Тудо Озан олаште да уло Российыште илыше православный ег-шамычым пенгыдемден да мемнан эллан историйже дене чак кылдалтын. Казанский юмога – мемнан кугыжанышым аралыше авыртыш, Юмын Аван арален налмыжым палдарыше тисте. Тўрлӧ кундемыште Шке чудотворный иконыж-влакым почмыж гоч Тудо Руш кугыжанышыжат чумырен.

Юмын Шочыктышо Эн Яндар Ёдырын илышыже – Юмын шочшыжо-влак могай лийшаш улмым ончыктышо пример. Тудо нигунам Шке эрыкшым кўшкӧ шынден огыл, ўгышын да чыла шотыштат Господьлан йӧрышын илен. Шке ыресшым нумалын, илыш корныжым Господь дене пырля эртен. Юмын Аван Успенийже, мален колтымо гай колымыж, деч вара Господь Тудым Пылпумышыш налын.

Кызытат Тудо шортын сӧрвалыше ик енымат Шке чаманымашыж деч посна ок кодо, уло

тўня да Шке шочшыжо-влак верч, сулык да уда кумылшупшмаш дене вўдылалтше айдеме тукым верч, чарныде кумалеш. Ег-шамыч сулык ыштыме деч коранышт, языкышт верч шинчавўдым йоктарен ӧкынышт манын, Шке Эргыжым сӧрвала, мемнан шўмнам пушкыдемдаш йодеш.

Пылпумышысо Царице Святой Русьым, мемнан Православный Черкым Шке полшыжо да аралтышыж деч посна ынже кодо манын, мыланна Тудын ўшанле шочшыжо лияш, Утарыше Шерге Эргыжлан ўшанымашнам пенгыдемдаш да Тудын святой кўштымашыжым шуктен илаш кўлеш. Эргыжын кумылжым савыраш манын, Тудын эн Яндар Аважым чапландарыман. Чыладамат Юмын Аван Казанский иконыжын кечыж дене саламлем, Тудын леведышыж йымалне порын илаш тыланем.

Тропарь, глас 4

Кўшнӧ улшо Юмын чаманен утарыктыше Аваже! Шкендын Эргычым, мемнан Христос Юмынам, чылан верчышт сӧрвален, Тыйын левед аралымашкет мийыше-шамычлан чылалан утарымашым ыштет. О, Ашныше Юмын Аваже, мемнам чыланнам утарыкте!

Ойгышто, орлыкышто, шуко язык дене нелемын, черланен, Тыйын моткоч яндар тўсет ончылно, шинчавўд дене ойгырен-шортын, чон дене шонен-юмылтен шогышо-шамычым, чылам, осал дечын утаре, Тыланет чарныдеак ўшаныше-шамычлан порылыкым, куштылгылыкым пу, Юмын Шочыктышо Ёдыр, чылапат утаре: Тый вет Шкендын енет-шамычлан Юмын Леведышыже улат.

21 ноябрь – Архистратиг Михаил ден Пылпомышысо капдыме Куат-влакын погынышт

ВОЛЖСК ДЕН ШЕРНУРЫН ЕПИСКОПШО ФЕОФАНЫН ОЙЛЫМЫЖО

Тиде кечын Черке святой Архистратиг Михаил ден Пылпомышысо капдыме чыла Куат-влакым порын шарналта. Тиде кечын ме илыше, таза улмыланна Господь Юмылан таушташ храмыш толына.

Илышна ден тазалыкнам шукуж годым Суксына-влак аралат, сандене святой Архистратиг Михаил ден Пылпомышысо капдыме чыла Куат-влак дене пырля Аралыше Суксына-влакымат шарналтена. Нунын полшымышт дене Господь мемнам түрлө осал деч арала. Арала сулыкыш пурымына деч, вет илышыштына лийын кертше чыла сай огыл кумылшупшмашым Суксо мемнан деч коранденак шога да поро, яндар, куанле шонымашым пöлекла. Нуным ме шкенан шўмыштына колына да умылена: Суксына-влакын кумалмышт дене Господь осал корно гыч кораңаш кўлмым жапыштыже шижтара, молан манаш гын сулык эше нигöмат пиаланым ыштен огыл.

Айста Адам ден Евам шарналтена. Нуно вет святой улмашышт. Юмо дене мутланен илымышт дене могай чот пиалан лиймыштым таче ме, сулыкан-влак, умылтаренат огына керт. Но нунын ыштыме языкышт уло илышыштым, да ончыкыжым айдеме тукумын илышыжымат, локтылын. Адам ден Ева деч меат, пагалыме иза-шольо ден ака-шўжар-влак, чоныштына да капыштына кызыт улшо языкан локтылалтмашым налынна.

Тўнямбалне икымше айдеме-влакын, Адам ден Еван, лиймышт деч вара вич тўжемап пеле ий гыч Господьна Иисус Христос мемнам, айдеме-шамычым, утарышаш верч Мария лўман Ёдыр дечын мландымбалне капан айдеме лийын да Иктак Чын Юмылан ўшанымаш ден Святой тынеш пурымаш гоч, шот дене илаш тыршымына гоч Тудлан сай лектышым конден керташ мыланна йöным пуэн. Тынеш пурымына годым Господьын мыланна пöлеклыме Аралыше Суксо-влак утаралташ ты поро пашаштына эреак полшат.

Айдеме тынеш пуртымо купель гыч йөршеш ве-се, вашталтше лектеш, вет тудо Христосын вўржö дене чывыалтын, тудлан верч Христос шергакан Илышыжым пуэн. Уло айдеме тукум Юмын Эргын вўржö дене чывыалтын. Господь ең-влакым моткочак йöратымыжлан көра эше айдемым шочыктым деч ончыкак ыресеш пудалалт колаш көнен, да тиддеч вара айдеме шочын. Айдеме тукум деке Юмын йöратымышыже чот öрыктарыше! Ме тидым айдеме ушна дене умыленат огына керт. Но мом ме илышыштына ужына – тиде чылажат Юмын мемнан деке йöратымышыже. Ты йöратымышын ик шöрынжö – мыланна Аралыше Сукым пöлеклымыже. Тиде кечын чыладам Суксыдан кечыж дене саламлыме шуэш!

Пылпомышысо чыла Куатын кугуракше – святой Архангел Михаил. Тудын лўмеш Русьышто ятыр черкым святитлыме. Тудо, святой Русьын аралтышыже, ятыр гана элнам тушман деч утарен коден. Айдеме тукумын илыме историйыштыже, шонем, Пылпомышысо Куат-влакын калыклан осалым сенаш да Юмылан йöрышö корно дене каяш ятыр гана полшымышт нерген шуко примерым кондаш лиеш. Сандене айста шинчалан койдымо тыгай аралтыш-влакым мыланна пуымыжлан Господь Юмылан таум ыштена. Шкенан ыштыш-кучышна дене Аралыше Суксына-влакынат кумылыштым огына волто, а поро пашана дене нуным куандарен илена. А колымекына, айдемын чонжым лач Аралыше Суксо Пылпомыш Кугыжанышыш вўден кая да Господь Иисус Христос ончыко конден шогалта.

Суксына-влак мемнан верч кумалыт, но нуно мемнам святойым ыштен огыт керт. Чылажат айдеме деч шкеж деч шога. Айста Аралыше Суксына-влакын вўдымышт почеш поро пашам утларак шукташ, осал деч коран илаш тыршена да вес гана Юмын ончылан яндар да поро шўм-чонан шогалына.

ЭМЕКОВО ГЫЧ - ЛУГАНСКИЙШ

Юлсер кундемын Эмеково селаж гыч Луганскийш черетан шымше гуманитарный полышым нангайыме.

Тиде гана кочкышым, медикаментым, шоколадом, вургемым, быт химийым да моло кӱлешымат – чылаже ик тонным – ужатыме.

Эмеково селасе Юмын Шочыктышо Пеш Святой Аван Леведмыже лӱмеш черке пелен март тӱналтыш гыч гуманитарный полышым погымо пункт пашам ышта. Мом погымым тушечын вигак ДНР ден ЛНР регионлаште улшо мемнан военнослужащий-влак деке нангаят.

Юлсер кундем администрацийын полшымыж дене ты поро пашашке йоча учрежденийла, прихожан, предприниматель, волонтер, кадет-влак да чон йӱлышӧ тыглай еҥ-шамыч чолган ушненыт.

Донбассыш грузым Покров хуторын казакше-влак ден Эмеково черкын настоятельже протоиерей Евгений Усков нангаеныт.

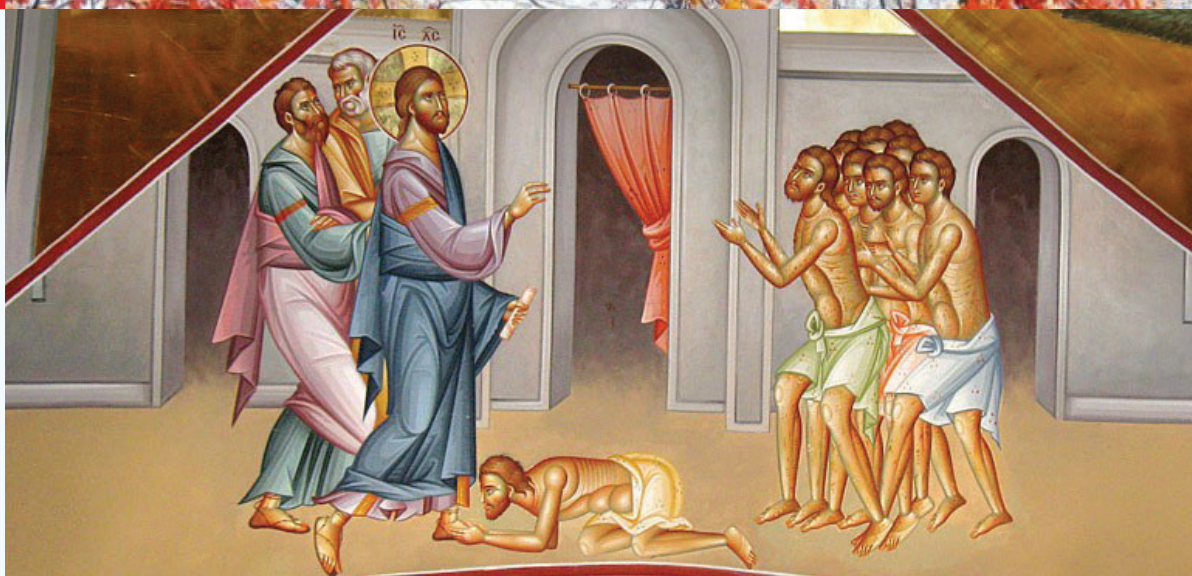

22 октябрьште Советский поселкысо военный комиссариат ончылно калык шуко погынен ыле. Тиде кечын район специальный военный операцийшке мобилизованный-влакым кудымшо гана ужатыш.

Тиде гана латшым пӧрӱен кайыш. Нуным лишыл енышт, родо-тукумышт, йолташышт ужаташ лектыныт.

Тарваныме деч ончыч Йошкар-Ола воктенысе округын благочинныйже, Россий мландыште чапландаралт волгалтше чыла святой-влак лӱмеш храмын настоятельже протоиерей Николай Ярошевич молебным эртарыш, корныш тарваныше-влак ӱмбак Юмын вӱдым шыжыктыш, тыгай неле жапыште элым аралаш тарванымыштлан тау мутым ойлыш да чылаштанат мӱнгӧ таза да илыше пӧртылаш тыланаш.

ЕВАНГЕЛИЙЫМ ЛУДЫНА ПАША ДЕНЕ ТАУШТЫМО НЕРГЕН

Иерасулимыш кайымыж годым Иисус Самарий ден Галилей кокла гыч эртен. Ик ялыш пурымыж годым Тудым проказе черан лу пörъен вашлийын. Нуно öрдыжкырак шогалыныт да кычкыраш тўгалыныт: «Иисус, Туныктышо, мемнам серлаге!» Нуным ужмеке, Иисус каласен: «Кайыза да священник-влаклан шкендам ончыктыза».

Ошкылмышт годым нуно черышт деч эрненыт. Нунын кокла гыч иктыже, пареммыжым ужмек, мөнгеш пörтылын, уло йўкын Юмым чапландарен, Тудын йолжо ончылан кумык возын да таум ыштен. Тиде ең Самарий гыч лийын. Тунам Иисус каласен: «Лу ең огыл мо эрнен? Индешыже кушто? Йот тукум гыч улош тиде ик пörъен деч молыжо Юмылан таушташ кузе ыш пörтыл?» Вара тудлан пелештен: «Кынет, кае; ўшанет тыйым утарыш» (Лк. 17:11-19).

Протоиерей Вячеслав Резников умылтара:

– Икана, кунам Господь ик ялыш пурен, «Тудым проказе черан лу пörъен вашлийын. Нуно öрдыжкырак шогалыныт да кычкыраш тўгалыныт: «Иисус, Туныктышо, мемнам серлаге!» Нуно паремдымашым огыл, а порылыкым гына йодыныт. Ең-влакат тўрлö амал дене: иктышт Юмылан чот ўшанымышт дене, весышт йодмыштым вучен шуктыдымыштлан көра уло-уке ўшаныштымат йомдараш лўдымышт дене – лач тыге сөрвалат: «Господь, мемнам серлаге!» А кунам чылан иканаште йодыт, тунам көн могай ўшанже улмым да көн ўшанжылан көра чылалан пуалтым лач Юмо гына пала. Тыгак проказе черан-влак йодыныт. Нунын ўшанышт Иисусым «Туныктышо» манаш гына ситен, сандене Юмо нуным изи ўшаныштлан келшышын священник-влак деке колтен. Нуно каеныт, но кажныже шке шижмашыж дене ошкылын: иктыже аптыраненрак, весыже ўшан деч посна. Да трук корнышто ик чудо почеш вес чудо лиймым ужыныт, «ошкылмышт годым нуно черышт деч эрненыт». Эрненыт да... умбакыже каеныт! Коклашт гыч лач икте «пареммыжым ужмек, мөнгеш пörтылын, уло йўкын Юмым чапландарен, Тудын йолжо ончылан кумык возын да таум ыштен».

А молан молыжо пörтылын огытыл? «Лу ең огыл мо эрнен? Индешыже кушто?» Молан чылаштын иканаште пареммым нуно тыглай келшен толмылан гына шотленыт – тидым умылаш неле. Очыни, иктышт тыге шонкаленыт: «Молан пörтылаш? Паремдышыже – Юмо, а Тудо чыла вере уло. Эсогыл верыштет шогышыла «Тау Тылат, Юмо!» манын каласе да Тудо колеш». Намысыштым тыге лыпландарен, нуно шкеныштым кугу паша (мөнгеш пörтылмö корным эртыме) дечын утареныт. А весышт, очыни, тыге шонкаленыт: «Мый Тудын мутшо дене паремым, но Тудо мылам мөнгеш пörтылаш да таушташ каласыш мо? Уке. Тудо «Кайыза да священник-влаклан шкендам ончыктыза» манын кўштыш. Мый кўштымыжым чоткыдын шуктем».

Икымше шонкалыше-влак шкеныштым Юмым пагалыше семын ончыктынешт. Чын, Юмо чыла вере уло. Тидлан ўшанат, пеш сай. Но паша деч посна ўшан чондымо лиш. Таушташ кўлеш паша дене. Тиде ситуацийыште мөнгеш пörтылмым пашалан шотлыман.

Весышт Юмын кўштымö мутшым шуктеныт. Но вет нуныжо Иисусым сөрваленыт, лач Иисус дечын пареммашым йодыныт огыл мо? Пареммашым налыныт? Налыныт. Тугеже лач Иисус деке пörтылман, лач Иисуслан тауштыман, а вара священник-влак деке кайыман.

Илышыште тыгеат лиш: пеш нелын черланымеке, тендам чаманен налаш манын, аптыраненрак Юмым сөрваледа. Йодмыдам колеш манын тунам ала ўшаненат огыдал? Но трук те опытан врачын кидыш логалыда, кўлешан эмымат налаш муыда, эмлалтме курсым сайын эртеда. Тиддеч вара жап ятыр эрта гынат, те Юмым сөрвалымыдам шарналтыза. Тыланда полшышо ең-влаклан тауштымо деч ончыч Юмылан тауштыза. Пашада дене тауштыза. Толза черкыш, шогыза, кумалза, тауштымо молебеным лудаш йодса, кўчызылан мом-гынат пуыза. Тунам ўшандан кузе ешаралтмыжым шкеат ужыда. Вес гана йот ең семын огыл, шочмо эргыже але ўдыржö семын Юмым сөрвалаш тўгалыда. А ача-аван ик шонымаш – шочшыжын тиде илышыштат, ончыкылыкыштат чылажат сай лийже.

ТАУШТЕН ИЛАШ ТУНЕММАН

Корштышым шижмекына, ме чот лұдына. Лұдылан да Юмын полшыжлан ўшаныдымылан көра шке вийнам чын аклен огына мошто, шкаланна шке шұлышгорным петырена. Чын, улыт пеш нелын черланышевлак, кудыштым корштыш чынак лұдыкта. Но шукуж годым ятыр еңже чылажымат пуэн оварта, эсогыл ик чукур вўдеш пуренгаен колен кертеш.

Молан лұдаш, вет илыш шкежак ончыкта, могай ме уста да чыла ыштен моштышо улына. Молан тыге – мый умылтарах тыршен ончем. Тиде чылажат мемнам кузе ончен куштымо гыч тўналеш. Изина годым ача-авана мыланна полшенйт мо, нунын пенгыде вачыштым ме пеленна шижынна але уке? Тиде лийын огыл гын, кугыен илышыш йоча лұдынрак вонча. Ўдыр але рвезе шкеж нерген шўм-чонжым пенгыдемдаш полшышо поро мутым йоча пагытыштыже колын огыл гын, тудым йўратымым, аклымым шижын огыл гын, тыгай икшыве, мутат уке, илыш корныштыжо иктаж нелылык (корштыш але ойго) дене тўкнымеке, вигак пуренгаяш тўналеш.

Сандене тўткў лийза. Шарналтыза: изида годым тыланда поро мутым ойленийт мо? А те шкендан икшывыланда ойледа мо, кумылжым нўлтеда мо? Ик самырык ўдырамаш дене мутланымем шарналтышым. Тудо ойла:

– Батюшка, ну, молан мый марлан лектам? Уке, тиде нигунам огеш лий. Марлан кайыше ўдырым орлык гына вуча.

– Молан тыге шонет?

– Марлан лекмекем, пиалан лийын кертам мо? Вет мый ача-авам деч нигунамат сай шомакым колын омыл. Авам мыйым эре «Йўрыдымў кушкынат, йўрыдымак кодат. Нигў тыйым марлан ок нал» манын ойла ыле.

Шкеж нерген тыгай мут-влакым кечеш шўдў гана колмо дене ты ўдыр нуным шўмышкыжак шындарен. Сандене, илышыштыже нелылык дене тўкнымеке, мом ыштышашым ок пале,

ваштареш шогалын ок керт, молан манах гын, шке вийжылан ок ўшане. А ойгыш логалшылан ойгым илен лекташ ВИИ да ЎШАН моткочак кўлыт.

Пашаже ойгын могай улмыштыжо огыл, а тудым кузе вашлиймаште. Христосат орлык гоч эртен, но тудым ВИИ да ЎШАН полшымо дене илен лектын. «Тудо Юмо вет», – манын кертыда. Тидлан көра гына огыл, Тудо Шкежат Юмо дене пырля лийын. Святой-влак нергенат тидымак ойлаш келшен толеш. Нунат мемнан гаяк айдеме лийыныт, мемнан семынак орланеныт. Но тиде орлыкым нуно йўршеш вес семын онченйт. Тыгаяк ойгым, могай мемнан дене лиеш, нуно шунгалтшаш поргем семын огыл, а кўшкырак нўлталташ черетан тошкалтыш семын ужыныт. Сандене шонымашымат пеш шекланыман, тудым могай корно дене викарыме деч чылажат шога. Мемнам ойгыш шукуж годым шонымашна пурта. Ушышто могай шонымашым пўтыркалена – тудак лиеш. Шарналтыза пўйым эмлыше врач деке мийымыдам. Вет креслыш шичме деч ончычак те «Коршташ тўналеш» манын шонедат, врачын пўйым тўкалымыж деч ончычак тудын корштымыжым шижыда. «Ай, ом чыте вет!» – шонедат. Уке, чытеда. Чытеда, утаралташлан верчын чытеда, вет шкетын огыдал. Тендан дене пырля Юмо. Ўшанедат? Тугеже ЎШАН пелен ВИИ лектеш.

Шукуынжо миром йоктарыше юмогам кычал каят. Сўрвалат. А мынярынже тўрланат? Икыт-кокыт... Молыжо тиде юмога дечын чер дене кучедалаш ситыше ВИИым налын каят. Тиде ВИИ нунылан черыштым вес ончалтыш дене ончалаш полша. Лач тыште чудым ыштыше юмога-влакын вийышт. Икмынярышт чер дечын йўршеш утлат, а икмынярыштын шўм-чонышт тўрлана да пенгыдемеш. Тидыже моткоч куандара, вет айдеме шке ойгыжым йўршеш вес шинча дене ончаш тўналеш. Лач тидыже пеш кўлешан.

Уке гын, шукуынжо ме таза, но тауштыдымо улына. Ме илышлан огына куане, Юмылан огына таушто. Черланымеке гына вуйым шияш тўгалына, а чыла сай улмо годым «Юмылан тау!» манын огына ойло. Сандене чер мемнам туныкташ колталтеш. Чот черле ег илышым аклаш тўналеш, чылалан, а эн тўнжў – Юмылан таушташ кўлмым умыла. «Господь, мый шўлем, мый илем, мый таза улам! Тау Тылат!» Тидыже эн кугу чудо.

Илышыште тыгеат лиеш: чот шучко черым сенаш молитват полшен огеш керт, айдеме кола. Но тыгай годымат чудо лиеда. Колаш вочшо енын шонымашыже вашталтеш. Тудо ўмыржў мучко сырен илыме еңжым ўндалын, прощенийым йодеш але илышыштыже шинчавўдым нигунам лукдымо трук шортын колта. Эше шуко примерым кондаш лиеш. Тиде айдемын духовно кушмыжым ончыкта. Ме садак чыланат ты тўня гыч кунам гынат каена. Сандене куанен да тауштен илаш тунемман. Куаныза илышлан, куаныза таза улмыланда, а черле еным уло чонда дене йўратыза.

Архимандрит Андрей (Конанос)
«Правмир» газет гыч налме

ЮМО ТУДЫМ КОДЕН КАЕН ОГЫЛ

Тиде историй преподобный Серафим Вырицкийын илымыж годым иктаж 1949 ий деч ончыч лийын.

Ик самырык пörьен пеш чот йўын, мом ужалаш лиш, шке суртшо гыч чыла нумалын. Тыгай илышым чытен кертде, ватыже ойырлен каен, йочаштым пеленже нангаен. Пиалешыже, ты пörьенгын ўшанле йолташыже лийын. Тудо Вырицыште шонго монах улмо да тудын алкоголь-шамычым паремден кертмыж нерген пален налын да айдеме тўсым йомдарышетым тушко ўжын. Тудыжо кужун торешланен гынат, миен толаш келшен.

Ленинградыш толын шуыныт да Витебский вокзалыш миеныт. Йолташыжын кассыште билет налаш шогымыж годым подылаш йоратышет шонданыш каен да тувыржым, йымал вургемжым аракалан вашталтен шуктен. Фуфайке ден брюкыжо ўмбалныже лийыныт, сандене йолташыже нигузе умылен кертын огыл: могай окса дене тудо аракам налын? Поезд дене умбаке кудалыныт. Старец Серафимын пöртөнчылныжо улмышт годым батюшкан шорык-шамыч нерген притчым каласкалымыжым колыныт.

– Тый мыйым куш конденат? Тыште айдемыжат уке, эре ала-могай шорык-шамыч веле улыт, кеч-мом ыште, но мый тышке ом пуро, мылам тыште нимом ышташ! – манын йўшö пörьен да чыгынен шогалын.

Трук старецын ўжмö йўкшö шоктен: «Сергей, тышке пуро-ян!»

– Тудо мыйым кушеч пала? Тый ончылгоч шижтаренат мо? – йодын йолташыж деч, öрмыж дене шкеже тунамак шöрлен каен.

Сергей пурен, пöлемыште шуко еным ужын.

– Шерге иза-шольо, ака-шўжар-шамыч, те

кызыт айдеме тўсым йомдарыше еным ужыда, тудым ватыж ден аваже коден каеныт. Шкеже шукерте огыл вокзалыште ик кленча аракалан тувыржым, йымал вургемжым вашталтен, мемнан деке ик фуфайке дене толын. Енг-шамыч тудым коден каеныт гынат, Юмо тудым коден огыл, тудлан ўшанле йолташым пуэн. Лишылже-шамыч тудын верч кумалыт, сандене Господь полша. Кызыт көргыштыжö пеш шуко кучедалмаш кая. Көргышкыжö пурышо осал шўлыш мыйым да йолташыжым перыктынеже, тышеч куржмыжым пеш вуча. Тудым кучен керташ неле, вет тыште енг-влак кумалыт, шуко святыне уло, сандене осал шўлышлан тыште чот каньысыр. Ты пиалдыме айдеме умбакыже кушко кая, кузе илаш тўгалеш? – кызыт мемнан деч шога. Тудын верч Господьым да Юмын Авам айста чылан пырля сөрвалаш тўгалына, нунын полышыштым йодына.

Кельйыште улшо-шамыч чыланат сукалтен шинчыныт, а старец кумалын. Трук Сергей кўварыш йöрлын да шортын пöрдалаш тўгалын. Тудо мўгырен шортын, а калык кумалын, южышт пырля шортыныт. Икмыняр жап гыч старец каласен:

– Тудо ынде йўмым чарна. Шкенжым пытараш шонымыжымат ок ыште. Тыгай шуко шонымашым осал шўлыш шындара, вара шкеж деке шўдыралеш. Пычкемыш куатын кўштымыжым шуктымо деч молитва авыра, вет лишыл енг-шамычын молитвашт пеш вяян. Аван да йолташын молитваже эн куатле улыт.

Тыге Сергей айык илышым илыше айдемыш савырнен, Юмылан чот ўшанаш тўгалын да старецын духовный эргыже лийын.

**Преподобный Серафим Вырицкийын
илишыж гыч**

ЙӖРАТЫМАШ. ПОЯНЛЫК. ПИАЛ

Ўдырамаш уремыште кужу ош пондашан кум кугызам ужын. Палыдыме шонгыен-шамычым чаманен манын:

– Те мӱндырчын толшо гай койыда, чот шуженда докан? Айста, мемнан деке пурыза, кеч пукшен колтем!

– Пелашет мӱнгыштӧ мо? – йодыныт нунышт.

«Уке» манмыжлан шонгыен-шамыч каласенит:

– Тугеже ме тендан деке пурен она керт.

Кастене пелашыже толмеке, ўдырамаш тудлан кум шонгыен нерген каласкален.

– Мий, угыч ўж, мыйын толмем нерген каласе!

– кӱштен марийже. Ўдырамашын ўжмыжлан кугыза-шамыч каласенит:

– Ме кажныже тӱрлӧ улына, сандене пырля пурен она керт. Теве тидым Поянлык манын лӱмдат, воктенемже Пиал шога, а мый ЙӖратымаш улам. Тый пелашет дене куырталте: кӧм те шке суртышкыда пуртынеда, тидын шотышто тыланда ик ойыш шуаш кӱлеш!

– Иктым веле пурташ лиеш гын, тугеже Поянлыкым пурташ кӱлеш, тек суртна чыла шотыштат тичмаш лиеш, – манын марийже.

– Шергаканем, а молан мыланна Пиалым ўжаш огыл? Ешыштына пиал лиеш гын, поянлыкшым ме шке чумырена! – пелештен ватыже.

Ача-аважым колышт шинчыше ўдырышт шке шонымыжым каласен:

– Айста ЙӖратымашым ўжына, мыйын шонымаште, тудо эн поро!

Шочшыштын кумылжым шуктен, ава ден ача ЙӖратымашым ўжыт. ЙӖратымаш почеш пӧртыш Поянлык ден Пиалат пуренит.

– Тенданат шонымашда вашталтын мо? – куанен йодыныт нунын деч.

Кугыза-шамыч тыге умылтаренит:

– Ме тендам тергышна. Те Поянлыкым але Пиалым ўжыда гын, коктынжо тӱжвалан кодына ыле. А кунам ЙӖратымашым суртыш ўжыт, тунам ме чылан пырля пурена да илышдам вашталтена. Ойган-шамычым ласкалык да чаманымаш дене леведына, кокытеланыше-влак ваш ўшанаш тӱналыт, нойышо енын капшым веле огыл, шӱм-чонжымат кандарена, а кӧн чоныштыжо лӱдмаш уло, тудым патырлык дене темаш полшена.

«Кӧргысӧ шолып шонымаш деч утлаш лиеш мо?» манын йодмылан старец тыге ойлен:

– Тый каваште чонгештылше кайыкым кучен кертат?

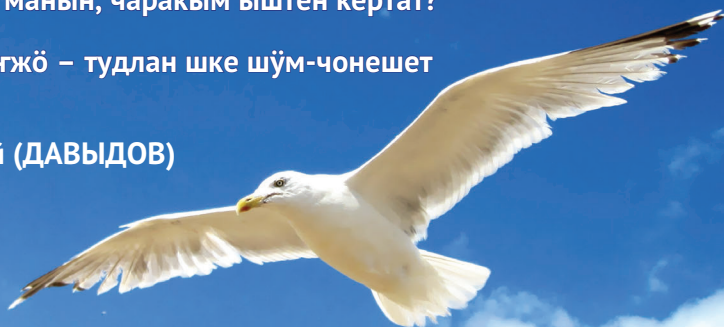
– Уке.

– Пушенгеш пыжашым ынже опто манын, чаракым ыштен кертат?

– Кертам.

– Кӧргӧ шонымаш денат тыгак: тӱнжӧ – тудлан шке шӱм-чонешет пыжашым опташ ит пу.

Схиархимандрит Григорий (ДАВЫДОВ)

МО УЛМЕТЛАН КУАНЕ ДА ЮМЫЛАН ТАУМ ЫШТЕ!

Пеш шукерте ожнак Ошымшўлыш, Пачемыш да Мўкш иленят. Ошымшўлышын мўйжō тунар шуко лийын, кушко эше опташ лиеш манын, тудо паленат огыл! Пачемышат пеш поян лийын, тудынат мўйжō изишлан веле шагалрак улмаш! Мўкш гын эр ўжара гыч кас марте тыршен гынат, мўйым пеш шагал поген кертын, теле жапыште южгунам тудлан пеле шужен илашат логалын. Нунын кузе илымыштым, кумылышт могай улмым терген, Юмо икана Ошымшўлыш деч йодын:

– Кузе вара илалтет? Мўет сита мо?

– Нимо дене моктанаш, мўй шапашем йоршын уке гаяк! – манын тудыжо.

– Уке гын, укеак лийже! – каласен Юмо.

Юмо тиде йодышымак Пачемышлан пуэн. Тудыжат пеш нужнала йырымлалтен:

– Ой, мўем пешак шагал, шкаланемат пыкше ситарем!

Таум ыштен моштыдымо улмыжлан öрын, Юмо тудланат тыге каласен:

– Уке гын, укеак лийже!

Сай вашмутым колаш ўшаным йомдарен, Юмо пытартышлан Мўкш деч йодын:

– Кузе вара илалтет? Мўет сита мо?

– Тау Тыланет, Юмо! Тау Тыланет! Мўем ситышын уло, чылаштлан сита! – йывыртен вашештен Тудлан Мўкш.

– Пеш йōра тугеже, ончыкыжат тыгак лийже! – каласен Юмо.

Тиддеч вара Мўкшын мўйжō тунар шуко лийын, шкаланже веле огыл, чылаштланат ситарен! А таум ыштен моштыдымо Ошымшўлыш ден Пачемыш мўй деч посна кодыныт.

Ен-шамыч коклашлат южышт тыгаяк улыт – кеч-мыняр шуко поянлыкышт уло, нунылан эре шагал, эре ок сите. Молан чояланаш: мо улетлан куане да Юмылан таум ыште!

ЙОДЫШ-ВАШМУТ

Лудшына-влакын йодышыштан иерей Игорь Сапаев вашешта.

Поро жапда лийже. Каласыза, пожалуйста, телефонын тўн лаштыкышкыже юмогам шындаш лиеш мо?

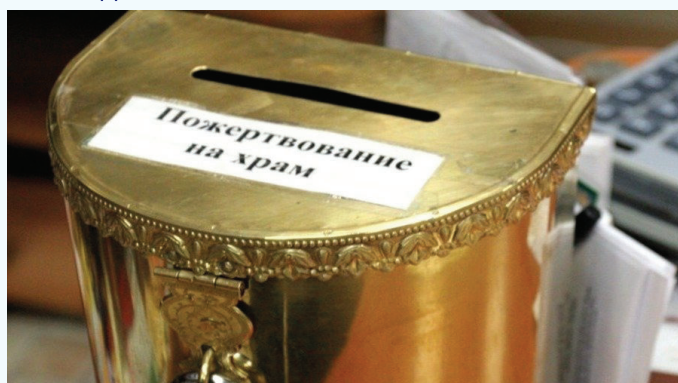
Светлана.

– Тыге ыштыман огыл, шонем. Телефонышто чўкталтше сўрет але фотосўрет кумылым нōлталаш шындалтеш. Нунын олмыш телефонын тўн лаштыкышкыже юмогам верандаш келшен ок тол. Телефоным юмылукуш савырыман огыл, чылажынат шке верже лийшаш.

Черкыш мийымекина, авам тусо изи яшлыкыш оксам пышта. «Тыге кўлеш», – манеш. А моланжым огеш умылтаре. Ала те умылтареда ыле?

Максим.

– Эше Тошто Сугынь жапыште пророк Моисей Юмылан ўшаныше-влаккан законом возымыж годым кажныже шке парышыж гыч лу процентшым Юмылан, храмлан пуышаш манын палемден. Тачысе саманыште ты черке правилым пентгыдын шуктымым мемнан деч нигō огеш йод, языкым касарыме годымат «Парышет гыч 10% пуэнат мо?» манын огыт кўчō. Туге гынат шке кўсенет гыч икмыняр ужашыжым поро пашалан ойыраш мондыман огыл. Ик татлан тидым ыштымым чарнет – тыйым тунамак «поянлыкым йōратыше шукш» кочкаш тўналеш. Тый эре шкаланет эше шукрыак да шукрыак погаш тўналат: оксам, погым, вургемым да тулеч молым. Тылат гына сай лийже манын шонет. А тиде чылажат кōранымашым, ужмышудымашым шочыкта, чонетым кўыш савыра, весын ойгыжым ужын моштыдымым ышта. Юмо аралыже тыгай лийме деч.

Н О Я Б Р Ъ . Ч Е Р К Е П А Й Р Е М

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВГ
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

11 - Дни особого поминовения усопших

■ - сплошные седмицы

■ - постные дни

Разрешение на пищу без растительного масла
Разрешение на пищу с растительным маслом
Разрешение на рыбу
Разрешение на вино
Разрешение на мясо
Полное воздержание от пищи

4 – Юмын Аван Казанский иконыжын кечыже.

5 – Святой апостол Иаковын, Господьын изажын, кечыже. Димитриевский поминка.

6 – Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжын кечыже.

8 – Чот орланыше святой Димитрий Солунскийын кечыже.

10 – Почаевысе преподобный Иов ден Ростовысо святитель Димитрийын кечышт.

18 – Новгородаысо святитель Ионан да Моско ден уло Российын патриархше Тихонын кечышт.

19 – Преподобный Варлаам Хутынскийын кечыже.

21 – Архистратиг Михаил ден Пылпомышысо капдыме Куат-влакын погынышт. *Сернур селасе, Курыкмари районисо Новая*

Слобода селасе да ракетный дивизийсе храм-влакын пайремышт.

22 – Эгынисе святитель Нектарийын кечыже.

Юмын Аван «Вашке Колыштшо» иконыжын кечыже.

26 – Святитель Иоанн Златоустын кечыже.

27 – Апостол Филиппын кечыже.

28 – Преподобный Паисий Величковскийын кечыже.

Иисус Христосын Шочмыш лумеш пүтö тўналтыш.

29 – Апостол да евангелист Матфейын кечыже.

Кумдан палыме ик мудреч дек самырык ентолын:

– Туныктышо, калык тыге оила: «Шүдö тенгет огыл, а шүдö йолташет лийже». Чынжым гын, айдемын мыняр йолташыже лийшаш манын, мый шукертсек шонен коштам. Нуно шукын лийышт манын, утыждене тыршаш тўналам гын, ала йонгылыш лиям? Вет кажне егын чонжо могай улмым вигак пален налаш ок лий. Шкежат але ом пале, мыйже вес еглан чын энгертыш лияш йöрем мо?

– Тыланет ик пашам шукташ кўштем, а тый тöчен ончет да тиде йодышетлан шкеак

ТУНЫКТЕН КАЛАСЫМЕ ШОМАК

вашештен кертат. Теве лишнак шогышо кўкишö олмапум ужат? Тыгай кузу олмапу мемнан кундемыште икте веле. Ты пушенге парча гыч мыланем олмам кўрлын пу! – туштен каласен мудреч.

Кечыйол дене сöралын волгалт кечыше олмашамычым тўткын ончен, пушенге парчан пеш кўшнö улмыжым ужын, рвезе манын:

– Туныктышо, тиде олмапу чынжымак пеш кузу. Мемнан кундемыште веле огыл, тўняштыжат тудо тыгайже икте веле докан? Кузе мый тудын парчаж гыч олмам налын кертат?

– А тый йолташетым полшаш ўж! – ойым пуэн шонгыен.

Самырык ег эн лишыл йолташыжым ўжын конден. Иктыже весыжын вачышкыже шогалын ончен, но тиде пайдам пуэн огыл – пушенге парча марте але пеш тора лийын.

Туныктышо шыргыжал йодын:

– Моло тўрлö йолташет уке мо?

Тунам рвезе чыла палымыжым ўжын конден. Мом гына нуно тöчен огытыл: икте весын вачышкыже шогалын, могай гына пирамидым ыштылын огытыл? Тўрлö конструкцийышт онгай улыт ыле гынат, лектышыже лийын огыл!

Чыла тидым кужун ончен шогышо мудреч тунам самырык егым шкеж деке ўжын да йодын:

– Айдемын мыняр йолташыже лийшашым тый алят шыч умыло мо?

Сусыр пулвуйжым ниялткален, рвезе шўлешт пытен тыге ойлен:

– Мастар ег, тыйын кўштыметым шуктен керташ чот шуко ег кўлеш, мый тидым шукерттак умылышым.

Туныктышо тудым чаманен ончалын да манын: – Да, пашам тыге шукташ шуко ег кўлеш, но тыйын волгыдо ушан кеч ик йолташет лиеш гын, тудо шукерттак кужу тошкалтышым конден шогалта ыле!

КУАНЕН ЧИЯЛТЕНА

ПӨРТЫЛТӨ, ЮМО!

Пөртылтө, Юмо, авалан шке эргым
Тиде сөй гычын ылышым, тазам.
Ок йоктаре тетла шинчавұдым
Шочшыж верчын тек тудо арам.

Пөртылтө, Юмо, ешыш пелашым,
Тек пиал дене суртышт темеш.
Ўштылеш ўдырамаш тек куан
шинчавұдым,
Тек йочашт эше шуко шочеш.

Пөртылтө, Юмо, йоча дек ачаштым,
Шочшышт верчын элнам аралат.
Тек ончен куштат ўдырым, эргым,
Ўжыт нуно эше уныкам.

Арале Тый, Юмо, мемнан воин-влакым,
Колымаш дечын нуным коранге,
Пөртылтө мөнгышкө, Юмо,
чылаштым!

Мландыш тынысым угыч лишемде!
Лидия АЛПАЕВА,
Юлсер кундем

"ШҰМ-ЧОН ИЗОЛЫК" МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12.

Журнал легке жап - 1.11.2022 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Куранты» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 429029, Татарстан, Казань, Сибирский тракт урем, 34, 14 корпус, 42-шо пӧлем.

Редакцийын да издательын адресышт: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224-ше пӧлем.

Тел.: (88362) 45-39-54.

Е-mail: marlagazet@mail.ru

Тӱн редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.Н. Таныгина, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт тӱрлӧ лийын кертят. Серыш-влак мӱнгеш огыт колталт.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**